

Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammattiopisto

Lausunto

10.06.2021

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitysluonnoksessa kuvatut tavoitteet ja pääasialliset vaikutukset ovat relevantteja perusteluineen.

Opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien mitoitus

Esityksen tavoitteet huomioiden, on ehdottoman tärkeää saada lisää koulutettuja psykologeja tekemään opiskeluhoitotyötä oppilaitoksissa. Viimeisimpinä vuosina on psykologien rekrytoinnissa kunnissa ollut vaikeuksia ja on ollut tilanteita, että opiskeluhoollissa ei ole psykologia lainkaan. Psykologien koulutusmääriä tulisi ehdottomasti lisätä.

Palveluntuottajaa sitova opiskeluhoitohenkilöstön määrän mitoitus on keskeistä tavoiteltaessa tasalaatuisia palveluita ja turvattaessa niiden saatavuutta kaikilla koulutusasteilla ja kaikissa oppilaitoksissa.

Opiskelijamäärältään samanlaisiin mitoituksiin perustuva esitys ei kuitenkaan pysty huomioimaan oppilaitosten opiskelijoiden erilaista tuen tarvetta. On olemassa kouluja ja

oppilaitoksia, joissa on enemmän ja vaativampaa tukea tarvitsevia oppilaita ja opiskelijoita. Opiskeluhuollon palveluita täytyy pystyä resursoimaan joustavasti kouluasteiden ja oppilaitosten välillä, jolloin ns. tasajako ei ole toimiva.

Esitetyn ensimmäisen vaihtoehdon mukaan ”esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa olisi 1 kuraattori 680 oppilasta ja opiskelijaa kohden sekä 1 psykologi 810 oppilasta ja opiskelijaa kohden ja ammatillisessa koulutuksessa 1 kuraattori 570 opiskelijaa kohden ja 1 psykologi 810 opiskelijaa kohden”. Mielestämme ensimmäisen vaihtoehdoisen ehdotuksen mukaisella mitoituksella pystyttäisiin paremmin vastaamaan toisen asteen koulutuksen opiskelijoiden tarpeisiin. Niin koulutuksen keskeyttämisen tilastot, kouluterveyskyselyn tulokset kuin muukin aihetta koskeva tutkimus tukevat käsitystä, jonka mukaan toisen asteen ammatilliseen koulutukseen valikoituu opiskelijoita, joilla on keskimääräistä enemmän pahoinvointia ja palvelutarpeita. Heidän opiskelu- ja työkykynsä turvaamiseksi on tärkeää päästä tekemään riittävän vahvaa ennaltaehkäisevää työtä ja mahdollistaa varhaista puuttumista ongelmien ilmentyessä.

Kuraattorin kelpoisuus

On hyvä, että kuraattorin kelpoisuusvaatimuksia täsmennetään niin, että pelkästään soveltuvan korkeakoulututkinnon ja kahden vuoden työkokemuksen omaaminen ei riitä pätevyyteen, vaan taustalla täytyy olla sosiaalialan opintoja. Nykyinen käytäntö on hyvin kirjava ja se on johtanut siihen, että kuraattorin tehtäviä hoidetaan monenlaisella osaamisella ja taustaorientaatiolla. Tämä puolestaan on saattanut oppilaat ja opiskelijat eriarvoiseen asemaan tavoiteltaessa tasalaatuista opiskeluhuollon tukea edistämään oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia.

Ehdotuksen mukaan kelpoisuusvaatimukset kuraattorin työhön täyttäisi myös henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Tähän koulutukseen tulee sisältyä tai sen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopinnot, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista. Kuraattorityön keskeisten sisältöjen kannalta voi olla ongelmallista, jos työntekijä on vaihtoehdoisissa opinnoissaan suuntautunut esimerkiksi senioripalveluihin ja yrittäjyysosaamiseen.

Ehdotuksen tavoitteiden mukaan kouluissa ja oppilaitoksissa tarvitaan vahvan osaamisen omaavaa ja ammattitaitoista kuraattoria. Oppilaitosten opetushenkilöstöllä on työnsä taustalla kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto, joten niihin perustuvan osaamisperustan vahvistaminen ei ole opiskeluhuoltotyössä relevanttia.

Toisena vaihtoehtona on kuraattorin kelpoisuudelle esitetty, että kuraattorilta vaadittaisiin laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön kelpoisuus. Tässä vaihtoehtoisessa esityksessä on tuotu esille kattavasti olennaiset seikat kuraattorin kelpoisuudelle. Kuten valmistelijatkin esittävät, oppilaitoksissa on jo olemassa vahvaa kasvatusalan asiantuntemusta ja kuraattori on ainoa sosiaalihuollon asiantuntija oppilaitoksessa.

Vaihtoehtoisen ehdotuksen mukaisesti laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön koulutus turvaisi kuraattoripalvelun yhdenvertaisen saatavuuden ja laadun valtakunnallisesti, kun kuraattorin koulutustausta olisi asianmukaisesti säännelty.

Oppilaiden ja opiskelijoiden tuen ja avun saamista helpottaisi ja nopeuttaisi, jos kuraattorit olisivat itse laillistettuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Tällöin verkostotyö sekä pääsy oikein kohdennetun tuen ja palvelujen piiriin todennäköisesti tehostuisivat ja palvelurakenteiden pirstaleisuus ja päällekkäisyys vähenisivät.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan järjestämisvastuuta koskevan 9 §:n pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveystalvot tuottava hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä. On ristiriitaista, jos opiskeluhuoltopalveluiden kelpoisuusehdot olisivat sidoksissa koulutuksen järjestäjien tarpeisiin. Tämä on omiaan myös kyseenalaistamaan koko uudistuksen lähtökohdan oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaiselle palveluiden saatavuudelle. Kuten vaihtoehtoisessa ehdotuksessa todetaan, sosiaalihuollon ammattihenkilön kelpoisuus ei estäisi rekrytoivaa tahoja huomioimasta kussakin oppilaitoksessa tarvittavaa työkokemusta tai muuta suuntautumista.

Vaihtoehtoisen ehdotuksen mukaan kuraattorien kelpoisuuden määrittely jatkossa laillistetuksi sosiaalihuollon ammattihenkilöksi ei aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia. Kun työn kelpoisuusvaatimus olisi selkeästi määritelty, se mahdollistaisi myös laajemman mahdollisuuden kuraattorikoulutuksen vahvistamiseen yhteistyössä kuraattoreita työllistävien kuntien ja kuntayhtymien kanssa.

Helve Heikki
Savon koulutus kuntayhtymä/Varkauden lukio

Toriseva Tiina
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammattiopisto